

D A V I D A . K O L B

Çeviri Editörleri: Adnan Küçükoğlu • Asil Derin
2. Baskıdan Çeviri

DENEYİMSSEL ÖĞRENME

ÖĞRENME VE GELİŞİMİN KAYNAĞI
OLARAK DENEYİM

David A. Kolb

Çeviri Editörleri: Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU - Dr. Asil DERİN

DENEYİMSEL ÖĞRENME
Öğrenme ve Gelişimin Kaynağı Olarak Deneyim

ISBN 978-625-7582-33-9

Kitabın orijinal adı: Experiential Learning Experience as the Source of Learning and Development
Baskı sayısı: 2. Baskı
ISBN: 978-0-13-389240-6
Pearson Education, Inc.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Rekmart Reklamcılık Ticaret A.Ş.

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Çeviri Ekibi

Çeviri Editörleri

Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU - Dr. Asil DERİN

KISIM I Deneyim ve Öğrenme

1. Bölüm Deneyimsel Öğrenmenin Çağdaş Temelleri

Dr. Demet SEVER, *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-2882-8515

2. Bölüm Deneyimsel Öğrenme Süreci

Dr. Ahmet NALÇACI, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-7821-7504

KISIM II Öğrenmenin Yapısı ve Bilgi

3. Bölüm Öğrenme Sürecinin Yapısal Temelleri

Dr. Bilal DUMAN, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1282-8425

Dr. Hilal BİLGİN AYDIN, *Artvin Çoruh Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-0219-7308

4. Bölüm Öğrenme Sürecinde Bireysellik ve Öğrenme Stili Kavramı

Dr. Asil DERİN, *Kafkas Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-2195-9889

5. Bölüm Bilginin Yapısı

Dr. Emine ER, *Kafkas Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4738-9749

KISIM III Öğrenme ve Gelişim

6. Bölüm Gelişime İlişkin Deneyimsel Öğrenme Kuramı

Dr. Meral GÜVEN, *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-4139-729X

7. Bölüm Yükseköğretimde Öğrenme ve Gelişim

Dr. Kerim GÜNDOĞDU, *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4809-3405

Dr. Ruken AKAR VURAL, *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3137-3753

8. Bölüm Yaşam Boyu Öğrenme ve Bütüncül Gelişim

Dr. Asil DERİN, *Kafkas Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-2195-9889

İçindekiler

Sunuş	viii
Yazar Hakkında	x
Ön Söz	xi
Giriş	xvii

Kısım I Deneyim ve Öğrenme

1. Bölüm	Deneyimsel Öğrenmenin Çağdaş Temelleri.....	1
	Yüksek Öğrenimde Deneyimsel Öğrenme: John Dewey'nin Mirası.....	4
	Eğitimde ve Örgüt Gelişiminde Deneyimsel Öğrenme:	
	Kurt Lewin'in Katkıları.....	8
	Jean Piaget ve Deneyimsel Öğrenmenin Bilişsel-Gelişim Geleneği.....	12
	Deneyimsel Öğrenme Kuramına Diğer Katkılar	15
	Güncellemeler ve Yansımaları.....	19
	Deneyimsel Öğrenme Kuramının Temelini Atan Bilim İnsanları	19
	Eşikteki Bilim İnsanları.....	20
	Deneyimsel Öğrenmeye Katkılar.....	24
2. Bölüm	Deneyimsel Öğrenme Süreci	30
	Deneyimsel Öğrenme Sürecinin Üç Modeli	31
	Deneyimsel Öğrenmenin Özellikleri	36
	Özet: Bilginin Tanımı.....	48
	Güncellemeler ve Yansımaları.....	48
	Öğrenme Döngüsü ve Öğrenme Sarmalı	48
	Öğrenme Döngüsünü Anlamak	49
	Öğrenme Sarmalı	60

Kısım II Öğrenmenin ve Bilginin Yapısı

3. Bölüm	Öğrenme Sürecinin Yapısal Temelleri	64
	Deneyimsel Öğrenmede Süreç ve Yapı	65
	İdrak Boyutu: Anlamaya Karşı Kavrama	67
	Dönüşüm Boyutu: İşleme ve Uzanım	76
	Özet.....	83
	Güncellemeler ve Yansımaları.....	85
	Deneyimsel Öğrenme ve Beyin.....	85
	James Zull ve Öğrenme Döngüsü ile Beyin Fonksiyonları	
	Arasındaki Bağlantı	86
	Bunu Bana Beynim mi Yaptırdı?.....	92

4. Bölüm	Öğrenme Sürecinde Bireysellik ve Öğrenme Stili Kavramı	95
	Bireyselliğin Bilimsel Açıdan İncelenmesi	96
	Olasılık İşleme Yapıları Olarak Öğrenme Stilleri.....	98
	Bireysel Öğrenme Stillerinin Değerlendirilmesi: Öğrenme Stili Envanteri.....	100
	Öğrenmenin Yapısına İlişkin Kanıtlar	107
	Temel Öğrenme Stillerinin Özellikleri.....	110
	Özet ve Sonuç	131
	Güncellemeler ve Yansımaları.....	133
	Bireysellik, Benlik ve Öğrenme Stili.....	133
	Batı ve Doğu Anlayışının Benliğe Bakış Açısı.....	134
	Deneyimsel Öğrenme ve Benlik	135
	Öğrenme Stili	137
5. Bölüm	Bilginin Yapısı.....	147
	Kavrama ve Anlama (Çift-Bilgi Kuramı).....	148
	Kavrama ve Anlamanın Diyalektikleri	153
	Diyalektik, Şüphe ve Kesinlik.....	155
	Sosyal Bilginin Yapısı: Dünya Hipotezleri	157
	Biçimcilik ve Mekanikçilik – Anlama Dayalı Analitik Dünya Hipotezleri	159
	Bağılamsalcılık ve Organikçilik – Kavramaya Dayalı Yapay Dünya Hipotezleri	163
	Özet.....	166
	Yaşayan Sorgulama Sistemleri Olarak Sosyal Bilgiler - Bilginin Yapısı ile Sorgulama ve Çaba Alanları Arasındaki İlişki	168
	Akademik Alanların Yapısı.....	170
	Kariyer Yapısı ve Kariyer Gelişimi	176
	Güncellemeler ve Yansımaları.....	179
	Bilgi Oluşturma Sarmalı	180
	Kişisel Özellikler ve Bilmenin Yolları.....	181
	Bilgi Yapıları ve Disipliner Öğrenme Alanları	183
	Deneyimsel Öğrenmenin Bilgi Yapıları	185

Kısım III Öğrenme ve Gelişim

6. Bölüm	Gelişime İlişkin Deneyimsel Öğrenme Kuramı.....	189
	Kişi ve Çevre Arasındaki Etkileşimler Olarak Öğrenme ve Gelişim	190
	Gelişimde Farklılaşma ve Entegrasyon	191
	Tek Yönlü - Çok Yönlü Gelişim.....	193
	Gelişime İlişkin Deneyimsel Öğrenme Kuramı.....	197

Bilinç, Öğrenme ve Gelişim.....	202
Uyum Sağlama, Bilinç ve Gelişim.....	207
Güncellemeler ve Yansımaları.....	216
Kültür ve Bağlam.....	217
Bireysel Farklılıklar ve Çok Yönlü Gelişim.....	218
Entegrasyon ve Yetişkin Gelişiminin İleri Aşamaları	220
Deneyimsel Öğrenme Kuramının Gelişim Kuramına Yansımaları	225
7. Bölüm Yükseköğretimde Öğrenme ve Gelişim.....	229
Uzmanlaşma Temelli Gelişim ve “Öğrenme Özelliklerinin Belirginleşmesi Süreci”	231
Bir Teknoloji Üniversitesinde Lisans Öğrencilerinin Gelişimi.....	234
Profesyonel Eğitim ve Kariyer Uyum.....	250
Sosyal Hizmet ve Mühendislikte Mesleki Eğitim Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma.....	252
Öğrenme Sürecinin Yönetimi.....	265
Yükseköğretim İçin Öneriler.....	272
Güncellemeler ve Yansımaları	276
Deneyimsel Bir Eğitimi Olmak.....	276
8. Bölüm Yaşam Boyu Öğrenme ve Bütüncül Gelişim	299
Uyum Esnekliği ve Bütüncül Gelişim	304
Bütünlük ve Bütüncül Bilgi	315
Güncellemeler ve Yansımaları.....	321
Yaşam Boyu Öğrenme ve Öğrenme Yolu.....	321
Üstbiliş—Bilinçli Öğrenmenin Anahtarı.....	325
Öğrenme Kimliği	327
Öğrenme Stilleri.....	333
Öğrenme İlişkileri.....	335
Öğrenme Zamanları ve Alanları.....	336
Bilinçli Farkındalık Deneyimi.....	337
Bilinçli Uygulama	340
Öğrenmeyi Öğrenme.....	341
Kaynakça	343

Sunuş

Birinci Baskı İçin Sunuş

Bu, çok özel ve önemli bir kitaptır. Bunu en başta söylüyorum çünkü bu kitap o kadar büyük bir zarafet ve nezaket, o kadar büyük bir netlik ve açıklık ile yazıldı ki David Kolb'un özellikle eğitimciler ve muhtemelen -teşbihte hata olmaz- mürekkep yalamış insanlar için öğrenme kuramına ilişkin mükemmel bir eser yazdığını fark edeceksiniz. Ancak okudukça arada bir heyecanınızın hafifleyip hafiflemeyeceğini merak ederek nefesinizi tutmanız gerekecek – en azından *ben* öyle yaptım.

Kolb, hiç farkında olmasam da uzun süredir beklediğim muhteşem bir kitap yazmış. Çok dikkatli bir şekilde işlenmiş ve bir oymacının elinde yontulup parlatılarak mücevhere dönüştürülen kıymetli bir taş gibi birçok kez filtrelenerek başa dönmüş ve yeniden yazılmış olduğundan emin olacağınız bir şekilde derin nüanslara sahip olduğundan, –yalnızca varsayımda bulunuyorum– bu kitabın yazılmasının çok çok uzun sürmüş olmalı.

Peki neden bu kadar heyecanlıyım? Çünkü yukarıda bahsettiğim gibi nefes nefese kalışım, Kolb'un teori ve pratik arasındaki, soyut genelleme ve somut olay arasındaki, duygusal ve bilişsel alanlar arasındaki eksik bağlantıyı kurma başarısına dayanıyor. Bu BÜYÜK başarı ile günümüzde “öğretme” olarak sunulan her öğretiye ve kavrama meydan okuyarak, öğrenmenin dikkatle geliştirilmiş bir deneyime dayanan bir süreç olduğunu kesin bir şekilde ortaya koyuyor – ve bunu yapan ilk kişi oluyor. Bu önemli başarı ile öğrenmenin ekolojisini kasıtlı olarak sınıfın (ve eşlikçisi Dersin) münhasırlığından iş yerine, aileye, araba paylaşımına, topluluğa ya da çalışmak, oynamak veya sevmek için toplandığımız her yere kaydırıyor.

Eğitimciler için önemi büyük çünkü diğer hususların yanı sıra, Kolb bizi (bir kez daha büyük bir nezaketle) geleneksel kredi saatlerinin ve takvimin geleneksel endişelerinden yeterliğe, çalışma bilgisine ve işlerle, ailelerle ve topluluklarla gerçekten ilgili bilgilere doğru yönlendiriyor.

Bu kitap bir “çocuk oyuncağı” değildir. Mandalalardan yönetim profesörlerinin projelerle yansıtılan ekranda göstermeye bayıldığı ser verip sır vermeyen 2 x 2 tablolara kadar zarif, estetik ve aydınlatıcı şemalarına rağmen, yazar bizi “deneyime dayalı öğrenme”nin temellerini atan en çığır açıcı düşünürlerin bazıları, örneğin Dewey, Lewin ve Piaget gibi büyük fikir insanları ile büyüleyici ancak yoğun yazılmış bir yolculuğa çıkarıyor. Maslow, Rogers ve Erikson gibi diğer yardımcı oyuncular da ihmal etmiyor. Kolb, sınıfın resmi sınırları içerisinde deneyime dayalı öğrenmeyi kullanırken hissetmiş veya hissetmekte olduğumuz suçluluktan geriye kalanı gideren bir çerçeve oluştururken, çerçevesini Dewey, Lewin ve Piaget üçlüsünün harika iskeletleri üzerine inşa ederek kalın bir anlayış dokusu sağlıyor.

Demin de söylediğim gibi; bu önemli, alanında beklenen bir kitap; okumak için harcanan her enerji kırıntısına değer. Ancak, devrimsel eğilimleri dolayısıyla, okuma riski

size ait. Zira, her okuyucu kendi hayatını kurma riskini almak zorunda. Düşündüğünüz zaman, hayatınızdaki olayları bir arada tutan pamuk ipliği sizsiniz. Kolb işte bunu anlamamızı sağlıyor.

Warren Bennis, 1925-2014

Akıl hocam ve arkadaşım Warren'ın
anısına saygıyla.

Yazar Hakkında

David Kolb, deneyimsel öğrenmeye ilişkin araştırmaları ve uygulamayı geliştirmek üzere 1980 yılında kurduğu bir organizasyon olan Deneyime Dayalı Öğrenme Sistemleri'nin [Experience Based Learning Systems (EBLS)] Başkanıdır. EBLs, Deneyimsel Öğrenme Kuramı hakkında temel araştırmalar gerçekleştirmektedir ve en yeni Kolb Öğrenme Stili Envanteri 4.0 dahil olmak üzere birçok deneyimsel uygulama ve öz değerlendirme aracı geliştirmiştir. The EBLs'nin deneyimsel öğrenmeye ilişkin araştırma programı uluslararası bir araştırmacı, uygulamacı ve öğrenme ortağı ağı ile işbirliği içerisinde sürmektedir.

Lisans eğitimini Knox Üniversitesinde psikoloji, felsefe ve din üzerine almıştır, doktoraasını ise Harvard Üniversitesinde sosyal psikoloji üzerine gerçekleştirmiştir. MIT Sloan School of Management bünyesinde örgütsel davranış ve yönetim profesörü olarak görev almıştır ve halihazırda Case Western Reserve University Weatherhead School of Management bünyesinde örgütsel davranış alanında Emeritus Profesör unvanıyla faaliyet göstermektedir.

En çok *Deneyimsel Öğrenme: Öğrenme ve Gelişim Kaynağı Olarak Deneyim* kitabında anlatılan deneyimsel öğrenmeye ve öğrenme stillerine ilişkin araştırmasıyla tanınmaktadır. Diğer kitapları arasında *Konuşarak Öğrenme: Bilgi Yaratımına Deneyimsel Bir Yaklaşım*, *Profesyonel Eğitimde Yenilik: Öğretmeden Öğrenmeye Yolculuktaki Adımlar ve Örgütsel Davranış: Deneyimsel Bir Yaklaşım* yer almaktadır. Ayrıca, deneyimsel öğrenmeye ilişkin birçok dergi makalesine ve kitap bölümüne yazarlık yapmıştır. David Kolb, yükseköğrenimde deneyimsel öğrenmeye katkıları karşılığında çeşitli araştırma ödülleri ve dört onursal derece almıştır.

Çalışmaları hakkında daha fazla bilgi için: www.learningfromexperience.com.

Ön Söz

Gözden Geçirilmiş Baskı İçin

Deneyimsel Öğrenme'nin gözden geçirilmiş bu baskısı, 50 yıllık akademik kariyerimin merkezindeki çalışma olan deneyimsel öğrenme kuramının [Experiential Learning Teory (ELT)] en kapsamlı ve güncel ifadesidir. Deneyimsel öğrenme ile ilgilenmem, yetişkin hayatımın en aydınlatıcı ve tatminkar yönellerinden biri olmuştur. Birinci baskıda açıkladığım gibi, deneyimsel öğrenim kuramını ben oluşturmam ancak deneyime insan öğreniminde ve gelişiminde temel bir rol veren yirminci yüzyıl onu bilim insanlarının, özellikle John Dewey, Kurt Lewin, Jean Piaget, Lev Vygotsky, William James, Carl Jung, Paulo Freire, Carl Rogers ve Mary Parker Follett'in eserlerinde keşfettim. Uzun süre ilgilenmem neticesinde, bir zamanlar pragmatik ve hümanist olan insan öğrenimine ve gelişimine ilişkin entelektüel bir perspektifin keşfedilmesinden öğretme biçimime enerji kazandıran deneyime dayalı eğitim tekniklerine, başkalarının yanı sıra kendi kişisel büyümemi ve gelişimimi etkileyen bir yetişkin gelişimi perspektifine kadar değişen bir yelpaze içerisinde çok yönlü kazanımlar sağladım.

Çalışmalarım sırasında, deneyimsel öğrenmeye ilişkin heyecanımı paylaşan, dünya çapında 30'un üzerinde akademik disiplinden binlerce meslektaşımın oluştuğu, büyüyen bir ağ tarafından desteklendim ve ilham aldım. Her yıl, *Deneyimsel Öğrenme*'den ve ELT ile ilgili diğer araştırmalardan alıntı yapan 300 ila 400 makaleyi Deneyimsel Öğrenme Kuramı Bibliyografyasına (Kolb ve Kolb, 2014) dahil etmek üzere memnuniyetle gözden geçirdim. Bu çalışma, deneyimsel öğrenme kuramı araştırmasına ve uygulamasına sayısız katkıda bulunan geniş ve yenilikçi bir kapsama sahiptir. Daha kişisel bir düzeyde, kendi çalışmalarım için sonsuz bir esin kaynağıdır. Daha da derin bir memnuniyet kaynağı ise, MIT ve Case Western Reserve University bünyesinde yüzün üzerinde teze ve doktora savunmasına danışmanlık yapmış olmak ve dünya çapında diğer birçok benzer bilim insanı ile görüş alışverişinde bulunmuş olmaktır. Deneyimsel öğrenme kuramını geliştirmeye yıllar süren bağlılıkları için minnettarım ve bu bağlılıklarını takdir ediyorum. Savunma sürecinin bir parçası olarak ELT araştırmasının özüyle meşgul olmamız, bize teorik, metodolojik ve pratik meseleleri derinlemesine araştırma imkânı tanıdı ve ömür boyu sürececek dostluklar kurulmasına yol açtı. Bu bilim insanlarının bazıları kendi seçkin kariyerlerinin gelişiminde deneyimsel öğrenme üzerine araştırmalar gerçekleştirmiştir.

Bu Gözden Geçirilmiş Baskı İçin Plan

Birinci baskının metnini değiştirmeden korumayı ve her bölümün sonuna araştırma güncellemelerini ve düşünceleri eklemeyi tercih ettim. Bu şekilde, *Deneyimsel Öğrenme*'nin asıl metni ve teorik ifadesi korunabilir ve güncel ilavelerden farklılaştırılabilir.

Bölümlerin Güncellemeler ve Yansımaları bölümleri, *Deneyimsel Öğrenme*'nin birinci baskısının yayımlanmasından beri deneyimsel öğrenme kuramı araştırmasında ve

kuramda gerçekleşen gelişmeler ile deneyimsel öğrenme kuramının eleştirel incelemelerine ve 1984 tarihli kitaptan beri diğer araştırmaların gündeme getirdiği kuramsal meselelere ilişkin düşüncelerimi kapsamaktadır.

I. Kısım, “Deneyim ve Öğrenme,” Dewey’nin, Lewin’in ve Piaget’nin çalışmalarında ortaya çıktığı şekilde deneyimsel öğrenmenin geçmişini incelemesini içeren 1. Bölüm’le başlamaktadır. Eğitimde, örgütsel gelişimde, yönetim gelişiminde ve yetişkin gelişiminde deneyimsel öğrenme kuramının çağdaş uygulamalarının analizini kapsamaktadır. 1. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, deneyimsel öğrenmeyi kuran diğer bilim insanlarını ve onların deneyimsel öğrenme kuramına katkılarını eklemektedir. Bu bilim insanlarının kuramlarında, yöntemlerinde ve kariyerlerinde aralarındaki ortak noktalar incelenmektedir.

2. Bölüm, Dewey’in, Lewin’in ve Piaget’in öğrenme modellerini karşılaştırarak deneyimsel öğrenme sürecini nitelendiren ortak temaları tanımlamaktadır. 2. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, özellikle öğrenme döngüsüne odaklanarak deneyimsel öğrenmenin sürece ilişkin yönlerini incelemektedir. Maurana ve Varela tarafından geliştirilen “kendi kendini yaratma” kavramında öğrenme ve yaşam arasındaki bağlantıları araştırmaktadır. Bu yaşam sarmalı ve deneyimden öğrenme sarmalı arasındaki paralel noktalar incelenmektedir. Öğrenme döngüsünün ve uygulanmasının yanlış anlaşıldığı noktalar ve eleştirileri de incelenmektedir.

II. Kısım, “Öğrenmenin ve Bilginin Yapısı,” öğrenme sürecinin iki temel boyutunu -idrak veya “kavrayış” boyutu ile dönüştürme boyutu- betimleyen yapılandırılmış bir modeli içeren 3. Bölüm ile başlamaktadır. Bu modelin felsefi, fizyolojik ve psikolojik kanıtları gözden geçirilmektedir. 3. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, özellikle James Zull’un çalışması vurgulanarak, beyin ve öğrenme döngüsü ile bağlantıları üzerine yakın geçmişte yapılan araştırmaları incelemektedir.

4. Bölüm, 3. Bölüm’de sunulan yapısal öğrenme modeline dayanan öğrenme stillerinin bir tipolojisinin geliştirilmesi ile öğrenmede bireyselliğe odaklanmaktadır. Öğrenme Stili Envanteri ile bireysel öğrenme stillerinin değerlendirilmesi açıklanmaktadır. Veriler kişilik tipi, eğitim özelleşmesi, mesleki kariyer, güncel iş ve uyarılar yetkinliklere göre bireysel öğrenme stilleri ile ilgili olarak sunulmaktadır. 4. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları’nda dokuz öğrenme stilini ve öğrenme esnekliğinin değerlendirmesini içeren en yeni Kolb Öğrenme Stili Envanteri 4.0, benlik ve bireysellik algıları kavramının bağlamında incelenecektir.

5. Bölüm, toplumsal bilgi yapılarının -formizm, bağlamcılık, mekanizm ve organikçilik- bir tipolojisini sunmaktadır ve bu bilgi yapılarını akademik çalışma alanları ve kariyer yolları ile ilişkilendirmektedir. 5. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, özellikle örtülü bilgiyi vurgulayarak bilgi üretimi sarmalına ilişkin araştırmaları incelemektedir. Pepper’ın dünya hipotezlerine ilişkin en yeni araştırması, disiplinler öğrenme alanlarına yansımaları ile incelenmektedir.

III. Kısım, “Öğrenme ve Gelişim,” 6. Bölüm’de insan gelişiminin üç aşamada -edinim, özelleşme ve entegrasyon- betimlendiği gelişime ilişkin deneyimsel öğrenme kuramının açıklanması ile başlamaktadır. Bölüm, bilinçli deneyimin daha üst öğrenme seviyeleri aracılığıyla bu gelişimsel aşamalar boyunca nasıl değiştiğini tanımlamaktadır.

6. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, yetişkin gelişimine ilişkin en yeni araştırmaları ve ELT gelişim kuramına yansımalarını incelemektedir.

7. Bölüm, özelleşmeyi yüksek öğrenimdeki başlıca gelişimsel süreç olarak belgelemektedir. Farklı çalışma alanlarının bilgi yapılarını ve öğrencilerin öğrenme stilleri arasındaki eşleşmelerin ve uyumsuzlukların sonuçlarını açıklamaktadır. Mesleki eğitim ve daha sonra kariyer edinme arasındaki ilişkiler de incelenmektedir. “Öğrenme sürecinin yönetilmesi” başlıklı bölüm, deneyimsel öğrenme kuramının öğretmeye ve idareciliğe uygulanmasını açıklamaktadır. 7. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, öğrenme döngüsü ve öğrenme becerilerinin değerlendirilmesi ve gelişimi etrafındaki öğretmeyle ilgili öğrenme alanları ve eğitimci rolleri üzerine en yeni araştırmamızı tanımlamaktadır.

8. Bölüm, bütünleşmiş ve uyum sağlayabilecek biçimde esnek bireylerin yaşam yapılarını inceleyerek bütünleyici gelişimin yetişkinlikteki zorluklarını tanımlamaktadır. Bütünlük, gelişimin zirvesi konumundadır ve öğrenmenin en üst biçimi olarak algılanmaktadır. 8. Bölüm çerçevesindeki Güncellemeler ve Yansımaları, ömür boyu öğrenmeye ve öğrenme yöntemine odaklanarak öğrencilerin ömür boyu öğrenmenin norm olduğu değişen bir dünyaya yanıt vermek için kasıtlı deneyimsel öğrenme uygulamalarını nasıl kullanabileceğini açıklamaktadır.

David A. Kolb

Kaunakakai, Hawaii

Çeviri Editörlerinin Ön Sözü

“... Kolb büyük bir başarıyla, öğrenme sürecini sınıf (ve ders) ortamlarının sınırlılığından kurtararak iş yerine, aileye, topluma ve çalışmak, eğlenmek ya da etkileşimde bulunmak için bir araya geldiğimiz her bir ortama taşımaktadır. Bu kuramın eğitimciler için değerli olmasının nedeni biz eğitimcileri ders programları, kredileri ve saatlerine ilişkin geleneksel kaygılardan uzaklaştırarak yeterlilik, iş, aile ve toplumla ilgili bilgilere yönlendirmesinde yatmaktadır.”

Warren Bennis, 1925-2014

Değerli Okurlar,

David A. Kolb'un mentorü ve Türkçe çevirisini gerçekleştirdiğimiz *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development* (Deneyimsel Öğrenme: Öğrenme ve Gelişimin Kaynağı Olarak Deneyim) kitabının 1. baskısının ön sözünü yazan Warren Bennis'in de belirttiği üzere deneyimsel öğrenme kuramı doğrultusunda öğrenme ve öğretme anlayışımızda her geçen gün dramatik değişimler yaşanmaktadır.

Değişen bu eğitim paradigmasıyla ...

Öncelikle, öğretmenlerin bilginin aktarıcıları ve öğrencilerin de bilginin pasif alıcıları olarak nitelendirildiği davranışçı eğitim anlayışından uzaklaşıldığı ve anlamın biçimlendirilmesine önem veren bilişsel, hümanistik ve sosyal yapılandırmacı öğrenme yaklaşımlarının benimsenmeye başlandığı görülmektedir. Ayrıca farklı gelişim, öğrenme ve kültürel özelliklere sahip öğrenci sayısındaki artışın, alanında yetkin ve duyarlı öğretmenleri öğrenme ortamlarında daha zengin deneyimler sunmaya ve öğrencilerin önceki deneyimlerini yeni öğrenmeler için katalizör bir görev olarak kullanmaya teşvik ettiği düşünülmektedir. Bu düşünceye bağlı olarak tarihsel süreç içerisinde yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeler ekseninde şekillenen yeni nesil öğrenme kültürünün, gelişim ve öğrenme sürecinde önceki bilgi ve deneyimlerden yararlanılmasını kaçınılmaz bir ihtiyaç haline getirdiğini ifade edebiliriz.

İlgili alanyazında eğitim programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi noktasında 1970'lerin başından itibaren deneyimsel öğrenme yaklaşımından yararlanıldığı görülmektedir. Nitekim, bu dönemde ortaya çıkan mesleki eğitim, yetkinlik temelli lisans eğitimi, yetişkin eğitimi ve önceki öğrenmelerin değerlendirilmesi gibi yenilikçi uygulamalar kapsamında da genel anlamda deneyimsel öğrenme yaklaşımının esas alındığı bilinmektedir.

İçinde bulunduğumuz çağın düşünce, inanç ve felsefi özellikleriyle devam edilecek olursa; öğrenci merkezli deneyimsel eğitim anlayışını benimseyen eğitimcilerin, 21. yüzyıl öğrenme çerçevesinde aktif öğrenme, hizmet ederek öğrenme ve probleme dayalı öğrenmenin yanı sıra oyun, simülasyon ve macera eğitimi gibi çeşitli deneyimsel öğrenme uygulamalarından da yararlandıkları görülmektedir. Bu epistemolojik

dönüşümlerden de anlaşılacağı üzere rasyonel bir süreçle şekillenen deneyimsel öğrenme yaklaşımının, ilgili alanyazında anlamlı öğrenmenin temeli olarak kabul görüğünü ifade edebiliriz.

“Deneyimsel öğrenme kuramını ben oluşturmam. Ancak bu kuramı gelişim ve öğrenme sürecinde deneyimin önemli bir rolü olduğunu savunan John Dewey, Kurt Lewin, Jean Piaget, Lev Vygotsky, William James, Carl Jung, Paulo Freire, Carl Rogers ve Mary Parker Follett gibi 20. yüzyılın önde gelen bilim insanlarının çalışmalarından keşfettim.”

David A. Kolb

Türkçe çevirisini gerçekleştirdiğimiz bu kitabın (gözden geçirilmiş baskısının) ön sözünde yer alan Kolb’un bu ifadesinden de anlaşılacağı üzere deneyimsel öğrenme kuramının, gelişim ve öğrenme sürecinde deneyimin önemli bir rolü olduğunu savunan ve deneyimsel öğrenmenin temelini oluşturan bilim insanları olarak atfedilen William James, John Dewey, Kurt Lewin, Jean Piaget, Lev Vygotsky, Carl Jung, Paulo Freire, Carl Rogers gibi önemli 20. yüzyıl bilim insanlarının gerçekleştirdiği çalışmaların bir sentezi olduğu sonucuna varılabilmektedir. Bu öncü bilim insanlarının çalışmalarını bütünleştiren Kolb’un deneyimsel öğrenme kuramında öğrenme sürecinin temel bir unsuru olarak kabul edilen “deneyim” terimi, bu kuramı gerek duygulanıma karşı biliş vurgulama eğiliminde olan bilişsel öğrenme kuramlarından gerekse de öğrenme sürecinde öznel deneyimlerin önemli rolünü yadsıyan davranışçı öğrenme kuramlarından farklılaştırmaktadır. Esasen bütüncül bir yaklaşımın benimsendiği Kolb’un deneyimsel öğrenme kuramında biliş, duygu ve çevre ekseninde çeşitli deneyimlerin öğrenme sürecini etkilediği bilinmektedir.

Kolb’un deneyimsel öğrenme kuramı, bilginin deneyim yoluyla yaratıldığı ideal öğrenme süreçlerini tanımlayarak gelişim ve öğrenme süreçleri için güçlü bir teorik temel oluşturmaktadır. Gerçek dünya deneyim(ler)iyle bilgiyi uygulama fırsatı sunan deneyimsel öğrenme kuramı, her ne kadar yetişkin eğitiminde öğrenme ortamlarının tasarlanması amacıyla geliştirilse de günümüzde kurumsal eğitim, yükseköğretim ve hatta okul öncesi eğitim gibi çeşitli eğitim alanlarında da yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Benzer bir şekilde, son yıllarda psikoloji, eğitim, yönetim, tıp, hemşirelik, hukuk ve muhasebe gibi farklı disiplin alanlarında deneyimsel öğrenme kuramına ilişkin yürütülen araştırma sayısında ciddi bir artışın yaşandığı gözlenmektedir. Bu araştırmalarda ise dikkat çekici bir şekilde Türkçe çevirisini gerçekleştirdiğimiz bu kitabın, deneyimsel öğrenmenin ne anlam ifade ettiğine dair önemli bir referans kaynak olarak tercih edildiği görülürken, Kolb kitabın gözden geçirilmiş baskısının ön sözünde 50 yıllık akademik kariyerinin merkezi konumunda olan bu kitapta kurama ilişkin güncel ve sistematik bir bakış açısının sunulduğunu ifade etmektedir.

Hiç kuşkusuz eğitimde yeni bir yön arayışı içerisinde bütüncül bir yaklaşımı benimseyen Kolb’un; Dewey, Lewin ve Piaget gibi önemli bilim insanlarının klasikleşmiş çalışmalarına dayanarak deneyimsel öğrenmeye ilişkin çağdaş ve evrensel bir kuram geliştirdiği düşünülmektedir. Yeni yüzyıl eğitim modeli olarak nitelendirilen deneyimsel öğrenme kuramında, özellikle eğitim bilimsel yetiştirmeyi amaç edinen bireylerin 21.

yüzyıl eğitim anlayışına uygun öğrenme ve kariyer gelişimlerine hazırlanabilmeleri noktasında gerçek yaşam deneyimleri aracılığıyla teorik ve pratik bilgi arasında köprü kurulması misyonunu edinmeleri beklenmektedir. Bu misyona ulaşabilmenin ise deneyimsel öğrenme çerçevesinde etkili ve verimli öğrenme ortamları oluşturabilen (biz) eğitimcilere bağlı olduğu düşüncesinden hareketle, Türkçeye çevirisini gerçekleştirdiğimiz bu kitapta öncelikle deneyimsel öğrenme kuramının tarihsel temellerine ışık tutan Dewey, Lewin ve Piaget'nin öğrenme modellerinin yanı sıra deneyimsel öğrenmenin özelliklerine ve öğrenme döngüsüne yer verilmiştir. Ardından öğrenme sürecinin yapısı, bireysel farklılıklar ve öğrenme stilleri kavramları açıklanmış olup son olarak yetişkin eğitimi çerçevesinde yükseköğretimde öğrenme ve gelişimin yanı sıra yaşam boyu öğrenme konularına yer verilmiştir. Nitekim geleceğe yönelik öngörüler doğrultusunda, deneyimsel öğrenme kuramına ilişkin güncelliğini yitirmeyen bilgilerin yer alması ve eğitimcilerin gerek kişisel gerekse de mesleki gelişimlerine olumlu katkılar sağlaması açısından başucu kitabı olma özelliği taşıdığı düşünülen bu eserin Türkçeye kazandırılması amaçlanmış olup siz değerli okurların eğitsel ve eleştirel görüşlerine sunulmuştur.

Teşekkürü bir borç bilerek ...

Kolb'un akıl hocası Bennis'in de belirttiği üzere kitabın anlaşılması noktasında okuyucuların sarf edecekleri yoğun çaba ve uğraşa geçecek olan bu kitabın Türkçeye kazandırılması sürecinde çeşitli üniversitelerde görev yapan birçok değerli öğretim üyelerinin büyük katkısı olmuştur. Öncelikle kitapta yer alan 8 bölümün çevirisini gerçekleştiren Dr. Demet SEVER'e, Dr. Ahmet NALÇACI'ya, Dr. Bilal DUMAN'a, Dr. Hilal BİLGİN AYDIN'a, Dr. Emine ER'e, Dr. Meral GÜVEN'e, Dr. Kerim GÜNDÜĞ-DU'ya ve Dr. Ruken AKAR VURAL'a engin deneyimlerini bizlerle paylaştıkları için şükranlarımızı sunarız. Ayrıca kitabın telif hakkını alarak Türkçeye çevrilmesi ve yayımlanması noktasında büyük bir sabırla sürecin tamamlanmasına destek olan PEGEM Akademi Yayınevi'nin tüm değerli çalışanlarına teşekkürü bir borç biliriz. Ve son olarak siz değerli okuyuculardan gelen görüş ve önerilerin anlamlı katkılar sağladığı düşüncesi ve inancıyla siz değerli okuyuculara teşekkür etmek isteriz.

Deneyimsel öğrenmeye ilişkin edindiğiniz bilgilerin yaşamınıza anlam ve değer katması dileğiyle ...

Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU & Dr. Asil DERİN

2025

Giriş

İkinci Baskı İçin

*Haz, oluş durumudur
Size getiren ise
Öğrenme.
Öğrenme, böyle bir haz
deneyimini yaşamamanın
sürecidir.
Haz alınmazsa öğrenilmez.
Öğrenilmezse haz alınamaz.*

–Wang Ken, Neşe Şarkısı

İkinci sürümü hazırlamak için *Deneyimsel Öğrenme*'yi 30 yıl sonra yeniden ziyaret etmek, benim için büyük bir zevk. Kitap, bir bilim insanı olarak kariyerimin en önemli unsuru haline geldi. Uzaklaşmaya çalışsam da deneyimsel öğrenmeye ilişkin sorular ilham vermeye ve büyülemeye devam ederek, beni sürekli yeni soruları ve fikirleri keşfetmeye sürükledi. Heidegger, herhangi bir düşünürün hayatının merkezinde yalnızca bir düşünce, bir temel sezgi olduğunu söylemiştir; sanırım benimki de deneyimsel öğrenme.

Deneyimsel öğrenmenin gücü hakkındaki sezgilerime yol açan deneyimi hâlâ canlı bir şekilde hatırlıyorum. 1966 yazında, Bethel, Maine'deki Ulusal Eğitim Laboratuvarında iki haftalık bir T-grubu idi. İkinci haftamızın başladığı sabah, erken saatlerde, toplantılarımızı gerçekleştirdiğimiz eski Viktorya stili evin verandasında duruyordum. Ağaçların arasından yükselen güneş, serin sabah havasını ısıtıyordu. Işığı, ormanı değdiği her şeyden yayılıyor gibi görünen altın rengi bir parıltı ile kaplıyordu. Yalnızca bir hafta önce bütünüyle yabancı olduğum grup üyelerine karşı hissettiğim yakınlığa şaşırıken, sahnenin gerçek dışı canlılığı hislerimin yoğunluğuna denkti. Birbirimizle hayat hikâyelerimizi paylaşmıştık ancak bundan daha da güçlü bir şekilde, birbirimizi o ortamda ve zamanda derinlemesine tanımıştık. Kendimde bir dönüşüm deneyimlemiştim ve diğerlerinde de etkileşimden kaynaklanan bir dönüşüme şahit olmuşum. Beraber geçireceğimiz bir sonraki haftaya başlamak için sabırsızlanıyordum. Güneşin

altında gözlerim yaşardığında önümdeki sahne bulanıklaştı ve kristal gibi ışıldadı. Bu kadar yoğun hisleri deneyimlemek benim için hiç sıradan değildi ve Kurt Lewin'in ve meslektaşlarının oluşturduğu hassasiyet eğitimi modelinin grup dinamikleri büyüsnü yoğun bir şekilde hissettim (bkz. Bölüm 1, s. 10).

Daha fazlasını öğrenmeye karar verdim ve deneyimsel öğrenmeye yönelik, ömür boyu süren bir araştırma böylelikle başladı. O yılın sonbahar mevsiminde, meslektaşlarım ile beraber MIT Sloan School of Management bünyesinde Örgütsel Davranışa ilişkin giriş dersimizde T-grupları ile deney yapmaya başladık. Daha sonra, bunları Barış Gönüllüleri eğitim programlarımızda kullandık. Her iki durumda da bu çabalar ısrarlı girişimlerimize rağmen karmaşık sonuçlarla karşılandı. Bazı öğrenciler ve kursiyerler deneyimi “kavrayıp” benim kadar derinden etkilenirken, birçoğu için sahip oldukları “duygusal zeka” ile hazır olduklarından daha fazla ilişkili idi. Alıştıkları geleneksel sınıf öğrenme sürecinden yapı eksikliği ve sapma, yapılandırılmamış gruplardan yararlanmaları için çok kafa karıştırıcıydı.

Bu zorluklar, bu grupları bu kadar güçlü kılan “etkin deneyimsel öğrenme içeriğine” ulaşmak ve daha etkili bir öğrenme süreci yaratmak için bundan yararlanmanın yolunu ararken bizi daha derinlemesine düşünmeye teşvik etti. Ulaştığımız sonuç, Lewin'in laboratuvar yöntemine dayanan deneyimsel öğrenme döngüsü idi. T-grupları; genellikle “Birlikte deneyimler paylaşacağız, bunların bizim için anlamları üzerinde düşüneceğiz ve bunları paylaşacağız ve birlikte grubumuz için yansımaları hakkında düşüneceğiz” ifadesiyle tanıtılırdı. Bu anlayışa dayanarak istediğimiz grup türünü oluşturmak üzere *harekete geçebiliriz*” biçiminde tanıtıldı. Bu öğrenme döngüsünün öğrenme deneyimlerini yapılandırmanın bir yolu olup olamayacağını kendimize sorduk.

Benim için, Deneyimsel Öğrenmenin Kurucusu Olan Bilim İnsanları şeklinde adlandırmaya başladığım bilim insanlarının –William James, Kurt Lewin, John Dewey, Jean Piaget, Lev Vygotsky, Carl Jung, Carl Rogers, Paulo Freire ve Mary Parker Follett'in– eserlerine dayanan araştırmamın başlangıcı bu oldu. “Deneyimsel” kelimesini, deneyimsel öğrenme alanındaki bilim insanlarının çalışmalarından ileri gelen öğrenme sürecine ilişkin belirli bir bakış açısını tarif etmek için seçtim (Bkz. 1. Bölüm Güncellemeler ve Yansımaları). Bazıları (ör. Fenwick, 2003), öğrenme genellikle genetiğe, biyolojik gelişime veya içgüdüye kıyasla deneyimin sonucu olarak algılandığından, deneyimsel öğrenme teriminin gereksiz olduğunu ileri sürmüştür. Bununla beraber, yirminci yüzyılın ilk yarısında psikolojiye egemen olan öğrenmeyle ilgili çalışmalara yönelik davranışçı yaklaşımlar, nesnel deneyimi pekiştirmelere indirgeyerek öznel bilinçli deneyimin öğrenme üzerindeki rolünü reddetmiştir. Kurucu Bilim İnsanlarının tamamı öznel, bilinçli ve kasıtlı deneyimlemeyi öğrenme sürecinin merkezine koymuş ancak bu egemen geleneğin sınırlarında kalmıştır.

Deneyimsel Öğrenme'de, yirminci yüzyılın öğrenme ve eğitim problemlerine hitap edebilecek ortak temaları sistematik bir çerçeve halinde bir araya getirmek üzere Deneyimsel Öğrenme Kuramını (ELT) geliştirdim. Niyetim, hayatın tüm koşullarında

ve alanlarında geçerli olan bireysel öğrenme sürecine ilişkin kuramsal bir bakış açısı tanımlamak idi. Deneyimsel öğrenme kuramı, bilimsel bilginin oluşturulması için Lewin'in planı izlenerek, fenomenin resmî, açık, test edilebilir bir kuram aracılığıyla kavramsallaştırılması ile geliştirildi. Yaklaşımı çerçevesinde, "bir sistemin tamamen faydalı olabilmesi için içerdiği kavramların (1) tek bir sistemdeki fenomenlerin hem nitel hem de nicel yönlerinin ele alınmasına izin veren, (2) fenomenlerin koşullu-genetik (veya nedensel) özelliklerini yeterli bir şekilde ifade eden, (3) bu özelliklerin ölçümünü (veya işlemsel tanımını) kolaylaştıran ve (4) hem evrensel kanunların genellenmesine hem de bireysel olayın somut bir şekilde ele alınmasına izin veren bir şekilde tanımlanması gerekir" (Cartwright, 1951, s. ix).

Yaklaşık 50 yıl boyunca deneyimsel öğrenme çalışınca, görüşlerim geliştirdi ve derinlik kazandı ancak ciddi anlamda değişmedi. Birçok bakımdan, geri giderek, kurucu bilim insanlarının çalışmalarını derinlemesine inceleyerek, T.S. Eliot'ın 2. Bölüm'ün başındaki "Keşfetmeyi bırakmayacağız ve tüm keşiflerimizin sonucu başladığımız noktaya dönmek olacak; ve ilk kez yerimizi biliyor olacağız." sözünü hatırlayarak ilerledim. İkinci baskı için *Deneyimsel Öğrenme*'yi yeniden ele alırken, tamamen bildiğimi söyleyemem ancak öğrenme sarmalı boyunca sayısız döngünün öğrenme ve gelişim hakkındaki görüşlerimi derinleştirdiğini ve genişlettiğini görebildiğimi söyleyebilirim.

Deneyimsel Öğrenme Nedir?

Bu öğrenme sarmallarının en önemli yönü, deneyimin doğasının ve bundan ileri gelen öğrenme sürecinin sürekli araştırılması idi. Deneyimsel öğrenmeye ilişkin araştırma literatürü, deneyimsel öğrenmenin anlamı hakkında pek çok karışıklık ve tartışma içeriyor. Araştırmam, beni deneyimsel öğrenmenin ELT anlamını açıklamaya yardımcı olacak ve terimin diğer kullanımlarıyla aradaki farkları netleştirecek bir şekilde, William James'in (1912) epistemolojik bakış açısı arayışında radikal deneysellik felsefesini oluşturmasına kadar götürdü. Bugün *Deneyimsel Öğrenme*'yi yeniden yazacak olsaydım, James'i kitapta Dewey, Lewin ve Piaget ile eşit statüde tutardım. Yayın sonrasında çalışmaları üzerinde yaptığım diğer incelemeler (James, 1912; Taylor ve Wozniak, 1996), radikal deneysellikte deneyimsel öğrenme kuramına ve deneyimin öğrenmedeki rolünün ayrıntılı bir analizine ilişkin bir epistemolojik temel bulunduğunu ortaya koydu. Öğrenme döngüsüne ilişkin açıklaması (bkz. 1. Bölüm, Güncellemeler ve Yansımaları) ilk olabilir.

Bir Eğitim Tekniği veya Öğrenme Türü Olarak Deneyimsel Öğrenme

"Deneyimsel öğrenme" teriminin yaygın kullanımı, onu yaşam deneyimlerinden öğrenmenin belirli bir biçimi olarak tanımlar ve genellikle derste ve sınıfta öğrenme ile karşılaştırır. Keeton ve Tate (1978) şu tanımları ileri sürmüştür: "Gerçekler hakkında yalnızca okuyan, işiten, konuşan veya yazan ancak öğrenme sürecinin bir parçası olarak asla bunlarla temasa geçmeyen öğrenenden farklı olarak, öğrenenin gerçeklerle doğ-

rudan temasa geçtiği öğrenme.” Deneyimsel öğrenmeye ilişkin bu görüşte, öğrenmenin başlıca kaynağı olarak genellikle doğrudan algılanan deneyim ve bağlam içindeki fiiller vurgulanarak düşünme, analiz ve akademik bilginin rolü genellikle önemsiz gösterilir. Birçok eğitim kurumu geleneksel akademik çalışmalarına doğrudan deneyim bileşeni eklemek için stajyerlik, saha projeleri ve sınıfta deneyimsel öğrenme uygulamaları sunar. Bu çerçevede, hizmet ile öğrenme, probleme dayalı öğrenme, yaparak öğrenme veya grup çalışması ile öğrenme gibi bir eğitim tekniği olarak düşünülür. Hayat boyu öğrenme, genellikle bireyin kontrol ettiği doğrudan yaşam deneyimlerinden öğrenme süreci olarak algılanır.

Buchmann ve Schwille (1983), deneyimsel öğrenmeye dayanan eğitime karşı çıkarak örgün eğitimin amacının süregiden yaşam deneyiminden öğrenme sürecine özgü eğitimlerin üstesinden gelmek olduğunu ileri sürmektedir. Hafızada bulunan ve bizzat deneyimlenmiş nesnelerin ve olayların aşırı kullanılma eğilimi gösterdiğini belirterek, Tversky ve Kahneman’ın (1973) bulunabilirlik kısa yolu gibi deneyime dayalı yargılarda hata olabileceğini belirten çok sayıda kaynağı saymaktadırlar. Benzer bir şekilde, canlı deneyimler nesnel verilerden çok daha önemli olma eğilimindedir. Kişinin deneyimi siyasi ve sosyal bağlamlarından mutlaka etkilenir ve böylelikle kişi sosyal ve siyasi meselelerin toplumsal düzenin diğer bakış açılarından değerlendirilmesi konusunda önyargılı olur. Okumanın olasılıkları ve bakış açılarını genişlettiği için kişisel deneyimlerin değerlendirilmesine göre bazı yönlerden üstün olduğunu iddia etmektedirler. Dolaylı bilgi daha fazla genellenebilir ve deneyimle öğrenilenin ötesine geçebilir. Şu sonuca varmaktadırlar: “Eğitimin ölçüsü; tüm insanların düşüncenin nesnel içeriklerine, kuramsal sistemlere, henüz bilinmeyen bir dizi sonuca sahip problemlere ve fikirlerle erişmesine izin verme derecesidir.” (1973, s. 46)

Eisenstein ve Hutchinson (2006), eyleme dayalı veya deneyimsel öğrenme adlı, sonuç geribildirimi sağlayan yinelenen karar alma süreçleri sonrasında performansı inceleyen bir dizi deneyde, “yöneticilerin ve tüketicilerin kendi nesnel analiz kullanımlarını artırmalarının ve deneyime veya sezgiye bel bağlamayı azaltmalarının gerektiği” sonucuna varmıştır (2006, s. 256). Çalışmaları, deneyime dayalı öğrenmenin öğrenme hedeflerine bağlı olduğunu ortaya koymuştur. “Bazı hedefler, durumlar arasında aktarılan öğrenmeyle sonuçlanan bilgilere dikkati yönlendirir, ancak diğer hedefler, hedefle en yakın ilgili olarak kabul edilen uyaranların özellikleri tarafından çarpılmış öğrenmeyle sonuçlanır. Yaygın inanışın aksine, bu tür deneyimsel öğrenmeye bel bağlamanın doğru ve verimli ya da hatalı ve taraflı olabileceği için riskli bir önerme olabileceğini keşfettik.” (2006, s. 257)

Brehmer (1980), deneyimli uzmanların genellikle yeni başlayanlardan daha iyi klinik kararlar almadığını ortaya koyan çalışmalardan alıntılar yapmaktadır; örneğin, klinik psikologların ve sekreterlerin bir beyin hasarını tanılama becerisini karşılaştıran bir çalışma, bu iki grup arasında bir fark göstermemiştir. Ayrıca, insanların deneyimin sağladığı bilgileri kullanmalarını önleyen bir dizi önyargıya sahip olduklarını ortaya koyan çalışmaları da işaret etmiştir. “Deneyimin doğasına ilişkin savunulamaz, gerçe-

ğin ortada olduğunu ve çıkarsanmasının gerekmediğini varsayan bir mefhumdan kaynaklandığı” için deneyimin her durumda daha iyi yargıya ve kararlara yol açmadığı, “deneyimden öğrenmememizin büyük ölçüde deneyimin bize öğrenilecek çok az bilgi sağlamasına bağlı olduğu” sonucuna varmaktadır (1980, s. 239-240).

Büyük örgütsel kuramcı James March, *Deneyimin Belirsizlikleri* (The Ambiguities of Experience) eserinde, deneyimsel bilginin “hayatın ve çalışmanın normal seyrinden alınan dersler” şeklindeki tanımını, “uzman tarafından gerçekleştirilen ve yetkililer tarafından aktarılan sistemli gözlem ve analizin oluşturduğu” akademik bilgi ile karşılaştırmaktadır (2010, s. 9). Deneyimden öğrenmenin problemlerini ve tuzaklarını deneyimin anlaşılabilir doğasına atfetmektedir. “Deneyimin kökleri, insan zihni için fazla karmaşık olan bir betimlemeyle yeterince tanımlanabilen karmaşık bir nedensel sistemde yatmaktadır.” (2010, s. 47). “Sonuç olarak deneyimsel öğrenmeden çıkarılan dersler; gerekçesiz sonuçlar, batıl ilişkiler, yanıltıcı korelasyonlar, totolojik genellemeler ve sistemli önyargılar ile doludur.” (2010, s. 107)

Deneyimsel öğrenme, doğrudan hayat deneyimlerinden öğrenmenin devam eden doğal sürecinin formel bilimin ve eğitimin sistemli öğrenimi ile karşılaştırılması şeklinde tanımlandığında, ortaya çıkan manzara deneyimsel öğrenmenin gelişigüzel, güvenilir ve yanıltıcı olduğu ve akademik bilgi tarafından düzeltilmesi gerektiğidir. Deneyimsel öğrenmenin nitelendirilmesi, akla günlük deneyimler sayesinde yollarını el yordamıyla bulan sıradan kişileri getirirken, akademik bilgi tahminen olağan deneyimden öğrenmenin önyargılarına karşı bağımsızlığı bulunan olağandışı kişiler tarafından oluşturulur. Tüm insanlar için geçerli olacak şekilde, deneyim güvenilir bilgiyi kolaylıkla açığa çıkarmaz. Yukarıda tanımlanan deneyimsel öğrenmeye yönelik önyargılar hem laboratuvar ortamında hem de sokakta geçerlidir. Bilim insanları aynı zamanda deneyimden de öğrenir ve ilgili önyargıların üstesinden gelmesine ilişkin zorluklar ile eşit derecede karşı karşıya kalır. Deneyimsel ve akademik bilgiye ilişkin yukarıdaki maliyet/fayda analizlerinin dikkate almadığı hususlar ise, genellenmiş akademik bilginin önyargıları ve kısıtlamalarıdır. Veri analizindeki gerekçesiz varsayımlar, yargı oluştururken bir bulunabilirlik kısayolunu pekiştiren mesleki dar bakış açısı ve yukarıda sayılan, gündelik hayat sırasında öğrenme ile ilişkili olan diğer problemlerin birçoğu yüzünden “nesnel” bilgiye dayanan yargılar ve kararlar da yanlış ve güvenilir olabilir. Ayrıca, genellenmiş bilginin genellikle güçlü yönü sayılan bağlamsız tabiatı, genellenmiş bilginin belirli bir bağlama yanlış uygulanması aracılığıyla pratikte bir engele dönüşebilir. Mary Parket Follett’in *Yaratıcı Deneyim* (Creative Experience) eserinin ilk bölümü, uzmanın genellenmiş bilgisinin kısıtlamalarına ve uygulandığı süreçle ilişkin mükemmel bir analiz sunar: “Toplumsal süreç, öncelikle bilimsel araştırma, daha sonra ise insanları kendi deneyimlerini ve düşüncelerini bırakmaya ikna etmenin bir yöntemi, son olarak ise bir kitlenin onaylaması değildir. Toplumsal süreç, deneyim ile işbirliği yapma sürecidir. Ancak bunun için her birimiz bilimsel düşünce yapısına ulaşmalıyız. Bu, bizi profesyonel uzmanlar haline getirmeyecektir; profesyonel uzmanlarla çalışmamıza ve herkesin deneyimini bünyesinde barındıracak

bir toplum yaratmak için herkesin deneyimine ihtiyacı bulunan toplumdaki yerimizi bulmamıza imkan tanıyacaktır.” (1924, s. 30)

ELT’de Deneyimsel Öğrenme

Deneyimsel öğrenmenin yukarıda yer alan bağlam içi deneyimleme ve eylem biçimindeki tanımı, deneyimsel öğrenmenin ELT’de tanımlanan anlamı değildir. “Deneyimsel” terimini kullanma amacım, bireysel öğrenme sürecine ilişkin hayatın tüm koşullarında ve alanlarında geçerli olan kuramsal bir bakış açısını, deneyimden öğrenmenin yukarıda sayılan zorluklarını aşmaya yardımcı olabilecek bütünsel bir öğrenme sürecini tarif etmek idi.

ELT’nin amacı, kurucu bilim insanlarının çalışmalarının sentezi aracılığıyla, deneyimin nasıl öğrenmeye ve güvenilir bilgiye dönüştüğünü açıklamaya yardımcı olan bir kuram oluşturmaktır. Gerçek deneyimle ortaya çıkmaz; doğrudan deneyimin önyargılarını sorgulayan, deneyimin canlılığını ve hissini eleştirel düşünce ile pekiştiren ve eylemin sonuçlarından doğru dersleri çıkaran bir öğrenme süreci ile çıkarılmalıdır.

Dewey deneyimin anlaşılmazlığı ile o kadar mücadele etmiştir ki başlıca felsefi eseri olan *Deneyim ve Tabiat* (Culture and Nature) (1988/1925) için yeni bir ön söz hazırlarken eserin adını değiştirmeyi düşünmüştür. Yeni bir ön söze ilişkin 1951 tarihli taslağında, şu ifadeleri kullanmıştır: “*Deneyim ve Tabiat*’ı bugün yazacak (veya yeniden yazacak) olsaydım, kitabı *Kültür ve Tabiat* şeklinde adlandıırdım ve belirli konuların ele alınmasını da buna uyacak şekilde değiştirdim. ‘Deneyim’ terimini her açıdan üstesinden gelemeyeceğim biçimde kullanmış olduğumu anlamamı önleyen tarihi engellerin daha fazla farkına varmış olmamdan ötürü ‘deneyim’ terimini kullanmazdım. Bunun yerine, günümüzde kesin olarak yerleşen anlamlarıyla deneyim felsefemi tamamen ve serbestçe aktarabildiği için ‘kültür’ terimini kullanırdım.” Bu bakımdan Dewey kültürel eserlerin ve dil gibi araçların deneyim üzerindeki güçlü etkisini vurgulayan Vygotsky’nin çalışmasından etkilenmiş olabilir.

Dewey, öğrenme döngüsü etrafındaki önceki yolculukların çoğuna kültürden etkilenen deneyimlerin aracılık ettiğini fark etmiştir:

Deneyim, halihazırda geçmiş nesillerin ve eski çağların yansımasının ürünleri ile kaplı ve doymuş durumdadır. Entelektüel düşünce sayesinde bir araya gelecek yeni naif deneysel materyal gibi görünen yorumlarla ve sınıflandırmalarla doludur. Benimsenen bütün bu aktarımların asıl kaynaklarına kadar takip edilmesi, tarihteki en bilge bilim insanının sahip olduğu bilgeliği bile aşacaktır. [Dewey, 1925, s. 40]

Buna, tutucu, geleneğe bağlı ve uyumculuğa ve dogmacılığa yatkın “deneyselci deneyim” adını vermiştir. Yansıtmayı ve öğrenmeyi başlatmak için bu geleneksel deneyim akışının kesilmesi gerektiğini vurgulamıştır. İçindeki anlamı çıkarmak için deneyimi yansıtmının ve bu anlamı gelecekteki deneyimler için rehber olarak kullanmanın gerekli olduğunu iddia etmekle beraber, yansıma sürecinin yalnızca bir probleme veya

güçlüğe “saplanıp kaldığımızda” ya da olağan deneyimlerimizin dışındaki bir şeyin tuhaflığına “şaşırdığımızda” başlatıldığını gözlemlemiştir (Dewey, 1933). Paulo Freire, derin öğrenme için muhteşem bir gündoğumu gibi, “espanto” veya şok olarak adlandırdığı, yoğun bir doğrudan deneyimin gerekli olduğunu ileri süren benzer bir argüman geliştirmiştir.

Bu formülasyonda, Dewey, radikal deneyseleliği daha ileride faydacılık felsefesinin geliştirilmesi için temel teşkil eden çalışma arkadaşı William James’i aksettirmektedir. James, gerçekliğin ve zihnin yeni bir felsefesi olarak, idealizm ve materyalizm felsefelerinde ifade edilen, on dokuzuncu yüzyıl akılcılığı ve deneyseleliği arasındaki çatışmaları çözümleyen radikal deneyseleliği önermiştir.

Kendi zamanında felsefi ve psikolojik sorgulamanın oluşturduğu “dügümlerden” bahsederek, her iki felsefenin de temel ilkelerini kısaca betimlemektedir: “Bana öyle geliyor ki radikal deneyselelik herhangi bir şey için faydalı ise, faydacı yöntemi ve saf deneyim ilkesi ile, bu düğümlerden kaçınabilmelidir ya da en azından bunları basitleştirebilmelidir. Faydacı yöntem, tüm gerçeklik farklarının bir noktada olgu farkı yarattığı varsayımından başlar ve tartışmayı pratik veya belirli bir hususa mümkün olduğunca bağlayarak tüm görüş farklarının anlamını belirlemeye çalışır. Saf deneyim ilkesi, aynı zamanda metodolojik bir varsayımdır ... Gerçek olan her şey bir yerde deneyimlenebilmelidir ve deneyimlenen her şey de bir yerde gerçek olmalıdır.” (1943, s. 159-160)

James için her şey deneyimin sürekli değişiminde ve akışında başlar ve sona erer. Özetle, tek var olan deneyimdir –“dünyada yalnızca bir asal unsur veya madde, her şeyi oluşturan bir unsur bulunduğu varsayımıyla başlarız... bu unsura ‘saf deneyim’ adını veririz” (1943, s. 4). Bu formülde, her ikisi de farklı özelliklerle deneyimlendiği için zihin (düşünce) ve fiziksel dünya (nesne) arasındaki ikilik çözülür. Düşünce, yansıtmada “tekrarlanan” somut burada-ve-şimdi deneyimidir– “Şimdiye düşünce ve şimdiye nesne olarak hizmet eden şey aynı saf deneyim ise ... iki yaklaşımın özellikleri neden bu kadar temel farklılıklara sahiptir? Deneyim, nesne olarak genişler; düşünce olarak ise mekân veya alan kaplamaz. Nesne olarak, kırmızı, sert ve ağırdır ancak hiç kırmızı, sert veya ağır bir düşünce duyulmuş mudur?” (1943, s. 27-28)

James bu görüşte Husserl’in Calvin Schag’ın *Deneyim ve Varlık* (Experience and Being)’ta dediği fenomenolojik deneyim görüşünden etkilenmiştir, “içgörü ve eylemin, algı ve kavrayışın, bilgi ve değerlendirmenin, teori ve pratiğin birliğini aktarır. Deneyim, bir durumun idrak edilmesi ve bu çerçevede hareket edilmesi ile ilgilidir. Algısal eylemler ve kavramların öngörülmesini kapsar. Nesnelere, olaylara ve durumlara ilişkin bilgiyi ve bunların değerlendirilmesini içerir. Böylelikle, deneyim ilkel varlığıyla kuram ve uygulama,özne ve nesne, zekâ ve irade arasındaki herhangi bir çatışmanın ötesine geçer.” (Hopkins’ten alıntı, 1993, s. 53). Dewey, radikal deneyseleliği betimlemek için doğrudan deneyselelik varsayımını ileri sürmüştür. İlkenin öneminin felsefi bir analiz yöntemine ait olduğunu iddia etmiştir: “Herhangi bir öznel,

nesnel, fiziksel, zihinsel, kozmik, psişik, nedensel, maddesel, amaçsal, eylemsel, kötücül, varlıksal, nicel –özetle, herhangi bir felsefi terim– yöntem bulmak istiyorsanız, deneyime gidin ve ne *biçiminde* deneyimlendiğini görün.” (1905, s. 399)

Radikal deneyselelik felsefesinin deneyimsel öğrenme kuramı ve deneyimsel öğrenme döngüsü üzerindeki yansımaları, yalnızca Somut Deneyim öğrenme modunun deneyimsel olmasından ziyade, öğrenme döngüsünün tüm modlarının deneyime dahil olmasıdır (bkz. Şekil 2.5, s. 50). Deneyimi kavramanın her iki modu –Somut Deneyim (SD) ve Soyut Kavramsallaştırma (SK)– ve deneyimi dönüştürmenin her iki modu –Yansıtıcı Gözlem (YG) ve Etkin Deney (ED)– deneyimsel öğrenme sürecinin parçalarıdır.

Birçok kişi, deneyimsel öğrenmeyi, öğrencileri öğrenme sürecine dahil etmek üzere kullanılan egzersiz ve oyunları belirtmek için kullanır. Bununla beraber, sınıfta verilen bir ders soyut bir deneyim olabilir ancak örneğin bir öğrenen öğreticiyi takdir ve taklit ettiğinde aynı zamanda somut bir deneyim olur. Benzer bir şekilde, bir öğrenen bir stajyerlik deneyimini veya deneyimsel egzersizi anlamlandırmak için soyut bir model oluşturmaya uğraşabilir. Öğrenen bakış açısından, tek başına yansıtma yoğun bir şekilde somut bir duygusal deneyim olabilirken bir bilgisayar programlama eylemi oldukça soyut bir deneyim olabilir.

Bethel, Maine'deki canlı gündoğumu deneyimine dönersem, Dewey açısından saplanıp kalmıştım, Freire açısından şaşırmıştım ve James açısından ise bu saf bir deneyimdi. Tabii ki birçok düşünce ile çevrili olduğu için bu tamamen saf bir deneyim değildi. Lewis'in laboratuvar yöntemini ve Rogers'ın değişim sürecinde deneyimlemeyi vurgulayışını okumuştum. Ancak deneyim beni, dikkatimi odaklamaya ve onu daha derinlemesine keşfetmeyi üstlenmeye sevk etti. Dewey'nin dediği gibi, beni eleştirel yansıtma, eylem halinde denediğimiz, sonuçlarının yeni bir saplanıp kalma (ör. öğrenci ve Barış Gönüllüleri gönüllü direnişi) ve öğrenme döngüsü etrafında başka yolculuklar öngördüğü bir fikre yol açan bir yansıtma (öğrenme döngüsü) sevk etmişti. Bunların tamamı deneyimler idi – somut “saf deneyim”, eleştirel yansıtma, fikirler hakkında düşünme ve eylemleri uygulama süreci. Yukarıda doğrudan deneyimden öğrenmeyi eleştiren kişiler, deneyimin kararlarda ve yargılarda nasıl yersiz bir ağırlığa sahip olabileceğini anlatmaktadırlar. Yersiz olsa da olmasa da benim büyük bir ağırlık verdiğim kesin. James'in ilgi-dikkat-seçim döngüsünü izleyecek şekilde, ilgimi ve dikkatimi cezbetti ve böylelikle bugüne kadar devam eden bir seçilmiş deneyim sürekliliği yarattı.

James, *Psikolojinin İlkeleri* (The Principles of Psychology) eserinde, saf deneyim şokunun dikkatimizi “cezbettiği” zamanlarda olduğu gibi bazen istemsiz ancak genellikle istemli bir şekilde, dikkatin bilinç tarlasına “projektor gibi” odaklanmasını betimler. James, istemli süreci, kısa ve öz bir cümleyle özetlenen sürekli bir deneyim akışı oluşturan ilgi-dikkat-seçim sarmalı olarak tanımlamaktadır: “Deneyimlerim, ilgilenmeyi kabul ettiklerimdir.” (1890, s. 403). İlgiyi; dikkati ve nihai olarak bazı deneyimlerin diğerleri yerine seçilmesini yönlendiren “anlaşılabilir bir bakış açısı” olarak tanımlamaktadır. Seçim, kişinin anlaşılabilir bakış açısını rafine etmek ve bütünleştirmek üze-

re geri bildirimde bulunarak “zihinsel gemimizin üzerine inşa edildiği omurganın ta kendisi” şeklinde işlev görür. (Leary tarafından alıntılanan James, 1992, s. 157).

Günümüzde Deneyimsel Öğrenme Kuramı Araştırması

Benim için deneyimsel öğrenme kuramının en tatminkar ve motive edici sonucu, deneyimsel öğrenme hakkında akademik bir araştırma tartışmasını teşvik etme ve odaklama yöntemidir. 1980 yılında deneyimsel öğrenme kuramı araştırmasını ve deneyimsel öğrenme araştırmacıları ve uygulamacıları arasında iletişimi kolaylaştırmak için oluşturulan Deneyime Dayalı Öğrenme Sistemleri, bunu www.learningfromexperience.com web sitesi aracılığıyla gerçekleştirmeye devam etmektedir.

Deneyimsel öğrenmenin 1971 yılında ilk olarak açıklanmasından bu yana (Kolb, 1971; Kolb, Rubin ve McIntyre, 1971), kuramı ve deneyimsel öğrenme uygulamasını geliştirme amacıyla kullanan birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Deneyimsel öğrenme kuramı farklı akademik uzmanlık alanları arasındaki öğrenme stili farklarını tespit eden bütünsel bir öğrenme kuramı olduğundan, deneyimsel öğrenme kuramı araştırmasının oldukça disiplinler arası olduğunu, birçok alandaki öğrenme ve eğitim sorunlarını ele aldığını görmek şaşırtıcı değildir. 1999 tarihli bibliyografyada yer alan 1.004 kaydın analizi (Kolb, Boyatzis ve Mainemelis, 2001), yönetim üzerine 207 çalışma, eğitim üzerine 430 çalışma, bilişim bilimi üzerine 104 çalışma, psikoloji üzerine 101 çalışma, tıp üzerine 72 çalışma, hemşirelik üzerine 63 çalışma, muhasebe üzerine 22 çalışma, hukuk üzerine ise 5 çalışma yapıldığını göstermektedir. Bu araştırmanın yaklaşık yüzde 55’i hakemli dergi makalelerinde, %20’si doktora tezlerinde, %10’u kitaplarda ve kitap bölümlerinde, %15’i ise konferans bildiri kitaplarında, araştırma raporlarında ve diğer yerlerde yayımlanmıştır.

2000 yılından beri, dünya çapında belirtilen alanlarda deneyimsel öğrenme kuramına yönelik araştırma sayısı dört katın üzerine çıkmıştır. 2013 yılında yapılan bir yönetim eğitimi incelemesi (Arbaugh, Dearmond ve Rau), yönetim eğitimi makalelerinde alıntı yapılan makalelerin %27’sinin deneyimsel öğrenme ve öğrenme stilleri hakkında olduğunu göstermiştir. Mühendislik, bilgisayar bilimleri ve sağlık alanındaki araştırmalar önemli ölçüde artış göstermiştir. Güncel deneyimsel öğrenme kuramı bibliyografyaları 1971-2014 yılları arasında yaklaşık 4.000 kayıt içermektedir. Kolb ve Kolb (2013), seçilen deneyimsel öğrenme yöntemi çalışmalarını 30 farklı mesleğe ve akademik disipline uygulanan Öğrenme Stili Envanterini (ÖSE) özetlemiştir. Çalışmalar, deneyimsel öğrenme kuramını ve Öğrenme Stili Envanterini kullanan geniş bir yelpazedeki uygulamaları kapsamaktadır. Bazı çalışmalar, öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin öğrenme stilleri arasındaki farkları anlamak ve yönetmek üzere ÖSE ve deneyimsel öğrenme döngüsünü kullanmıştır. Bazı eğitimciler, bir deneyimsel öğrenme yönteminin etkinliğini daha geleneksel bir ders biçimiyle karşılaştırmak üzere deneysel bir tasarım kullanırken, diğerleri deneyimsel öğrenme modelini çerçeve olarak kullanan eğitim yöntemleri geliştirmiş ve uygulamıştır.

ABD, Kanada, Brezilya, Birleşik Krallık, Çin, Hindistan, Avustralya, Japonya, Norveç, Finlandiya, İsveç, Hollanda ve Tayland gibi dünyanın her bölgesinden alana katkı sağlayan araştırmalar vardır. Bu çalışmalar, deneyimsel öğrenme kuramının ve Kolb Öğrenme Stili Envanterinin (KÖSE) çapraz kültürel geçerliliğini ve ayrıca kültürler arasında pratik uygulanabilirliğini desteklemektedir. KÖSE; İngilizce, İspanyolca, Fransızca, Portekizce, Arapça, Rusça, Felemenkçe, Almanya, İsveççe, Çince, Rumence, Farsça, Tayca ve Japonca gibi birçok dile tercüme edilmiştir. Bütünsel ELT çerçevesinin kültürel farkların anlaşılması için değeri, çapraz kültürel yönetim üzerine bir dizi çalışmada gösterilmiştir (Kayes, Kayes ve Yamazaki, 2005; Kayes, Kayes ve Yamazaki, 2006; Yamazaki ve Kayes, 2004; Yamazaki ve Kayes, 2007).

Deneyimsel öğrenme kuramı literatürünün biri nitel, diğeri nicel olan iki kapsamlı değerlendirmesi bulunmaktadır. 1991 yılında Hickox, deneyimsel öğrenme kuramının kuramsal kökenlerini kapsamlı bir şekilde incelemiş, deneyimsel öğrenme kuramı modelinin uygulanmasına ve öğrenme stili kavramının muhasebe ve iş eğitime, yardım mesleklerine, tıbbi mesleklerle, lise sonrası eğitime ve öğretmenlik eğitime uygulanmasına odaklanan 81 çalışmayı nitel olarak analiz etmiştir. Genel olarak, çalışmaların %61,7'sinin deneyimsel öğrenme kuramını desteklediği, %16,1'inin karışık destek sergilediği ve %22,2'sinin deneyimsel öğrenme kuramını desteklemediği sonucuna varmıştır. 1994 yılında, Iliff ELT ve KÖSE üzerine nitel, kuramsal ve nicel 275 tez ve 624 makale arasından seçilen 101 nicel ÖSE çalışmasının toplu analizini gerçekleştirmiştir (LSI, Kolb, 1971, 1985, 1999a, 2005). Hickox'ın değerlendirme formatını kullanarak, 49 çalışmanın ÖSE'yi desteklediğini, 40 çalışmanın karışık destek sergilediğini ve 12 çalışmanın desteklemediğini keşfetmiştir. 101 çalışmanın yaklaşık yarısı, toplu analiz aracılığıyla etki büyüklüğü hesaplamak üzere, ÖSE ölçeklerine ilişkin yeterli veri bildirmiştir. Çalışmaların birçoğu ÖSE ölçekleri için .2 ila .5 aralığına denk gelen korelasyonlar raporlamıştır. Sonuç olarak, Iliff bu istatistiklerin boyutunun kestirim geçerliği standartlarına uymaya yeterli olmadığını ileri sürerek ÖSE'nin IQ, GRE veya GMAT gibi kestirimsel bir psikolojik test olma amacı taşımadığına dikkat çekmiştir. ÖSE, aslen bir öz değerlendirme uygulaması ve deneyimsel öğrenme kuramının yapısal doğrulaması için bir yöntem olarak geliştirilmiştir.

Yapısal geçerlilik standartları ile yargılandığında, deneyimsel öğrenme kuramı, yapısal tasarım, program geliştirme ve hayat boyu öğrenme dahil olmak üzere, öğrenme merkezli eğitim yeniliği için faydalı bir çerçeve olarak geniş çapta kabul görmüştür. Bir bütün olarak ele alınan akademik alan ve iş sınıflandırma çalışmaları, bilgi kuramının deneyimsel öğrenme kuramı yapısı ile tutarlı bir sonuç şablonu da sergilemektedir. ELT/ÖSE literatüründeki tartışmaların ve eleştirilerin çoğunluğu, ÖSE'nin psikometrik özelliklerine odaklanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları ÖSE'nin 1985, 1999, 2005 ve en son 2011 yıllarında düzenlenmesinde büyük fayda sağlamıştır. Kolb Öğrenme Stili Envanteri 4.0 (Kolb ve Kolb, 2011; bkz. 4. Bölüm Güncellemeler ve Yansımaları). Yakın tarihli eleştiriler (bkz. 2. Bölüm Güncellemeler ve Yansımaları), kuramın bireyci, bilişçi ve teknolojik görüldüğü eleştirel kuram perspektifi sayılabilecek bir bakış

açısıyla, deneyimsel öğrenme kuramının düşünsel kökenlerini ve temel varsayımlarını inceleyen araçtan ziyade kurama daha çok odaklanmıştır (ör. Vince, 1997; Holman, 1997; Hopkins, 1993). Kayes (2002) bunları ve deneyimsel öğrenme kuramına ilişkin diğer eleştirileri inceleyerek, eleştirilere karşı kendi eleştirisini getirmiştir. Eleştirilerin Vygotsky'nin sosyal inşacı öğrenme kuramının gelişime ilişkin deneyimsel öğrenme kuramındaki rolünü ve kişisel bilginin ve toplumsal bilginin deneyimsel öğrenmedeki rolünü göz ardı ettiklerini ileri sürmüştür. Deneyimsel öğrenme kuramının Lacan'ın kişisel ve toplumsal bilgi arasındaki çatlağı ve dilin deneyimi şekillendirmede oynadığı rolü detaylandıran post-yapısalcı analizine dayanarak genişletilmesini önermektedir.